

La revelació d'Anaximandre

d'Eduard Muntaner Perich

Premi a la millor narració del concurs **Escriu a la UdG 2009**.
En motiu del bicentenari del naixement de **Darwin**
i dels 150 anys de la publicació de *L'Origen de les Espècies*

"Només el coneixement que arriba des de dins és el veritable coneixement".

Sòcrates (470 aC-399 aC).

Anaximandre es va despertar tard. Disfrutava allargant al màxim aquells minuts en què el seu somni anava cedint mandrosament davant el borbotlleig i el brogit de l'atrafegada ciutat de Milet. Si hagués sabut que aquell seria el dia més important de la seva vida probablement s'hauria llevat abans, però cap home per molt docte i erudit que hagi arribat a ser, té el do de predir els punts d'inflexió de la seva pròpia existència.

Mentre un dels seus esclaus li servia un lleuger esmorzar a base de fruites, Anaximandre i el seu pare, Praxíades, xerraven distesament sobre el cavall d'Eritrea que havien comprat el dia anterior. La seva conversa però, va quedar interrompuda per un fet tan inesperat com insòlit. Un aconeteixement que ja no podrien oblidar mai més, ni ells dos, ni tampoc cap dels habitants de Milet. En qüestió de mitja hora la llum encegadora d'aquell assolellat matí de primavera a la Jònia va donar pas a una foscor gairebé absoluta, governada per un misteriós sol negre. Anaximandre i Praxíades van emmudir i van restar

immòbils mirant al cel des del pati interior de casa seva. Al carrer es van sentir crits, corredisses, portes obrint-se i tancant-se, i després, un gran silenci. La ciutat de Milet va quedar totalment paralyzada.

Això va succeir el 28 de maig de l'any 585 a.C, i quan poca estona després el sol va treure el nas de nou, per tornar a brillar radiant, sense ni un sol núvol al voltant, la gent va començar a sortir de les cases. La immensa majoria es va dirigir cap a l'antic temple. Ningú a la ciutat havia oblidat la predicció que el savi Tales havia fet mesos abans, afirmant que un dia d'aquella primavera el sol es tornaria negre i es faria de nit durant el dia. Llavors ningú se l'havia pres seriosament, però ara tothom volia saber què havia passat i quines conseqüències tindria aquell fet sobrenatural.

En qüestió de minuts el savi, assegut sobre un pilar trencat del temple, es va veure envoltat per una multitud que de forma totalment anàrquica i desordenada li llançava tota mena de preguntes i li exigia respostes. Tales va contestar totes les preguntes amb molta serenitat, intentant calmar l'exaltació que es respirava, i procurant tranquil·litzar a tothom, ja que segons ell va afirmar i repetir diverses vegades durant les seves explicacions, aquell fenomen era del tot natural i es repetia cada 6585 dies. Se'l veia satisfet. Pocs mesos abans molta gent havia qüestionat la seva autoritat i la seva ciència després d'haver fet aquella estranya predicció.

Acabades les explicacions de Tales, lentament la gent va anar tornant a les seves ocupacions i a les seves llars, la majoria tranquils, però alguns encara

esporuguits i convençuts de que alguna calamitat s'aproximava, afirmant que allò era el principi d'algun càstig diví. Anaximandre, que també s'havia apropiat al temple, no tenia cap por. Tant les explicacions com la serenitat de Tales l'havien convençut de que no havia passat res fora del normal. Tot i això, es va passar la resta del dia pensant en aquell fenomen, i en com Tales l'havia pogut predir. Estava realment impressionat per la proesa, ell sempre havia estat un jove amb moltes inquietuds, però fins aquell moment no havia sentit cap especial interès pels extraordinaris coneixements que la gent atribuïa al savi. Aquell mateix vespre, estirat al llit, va prendre una important decisió que canviaria la seva vida. Volia saber tantes coses com Tales, i li va semblar que només hi havia un camí per aconseguir-ho: convertir-se en deixeble del savi.

Tales de Milet era conegut a tota la Jònia i més enllà. A Milet, era sabut per tothom que el mestre es passava les nits assegut sobre un pilar trencat de l'antic temple, observant les estrelles, o simplement meditant. Ben entrada la nit, Anaximandre va decidir anar-lo a trobar i explicar-li el que havia decidit.

Però just quan sortia per la porta de casa seva per enfilejar cap al temple, es va trobar el seu bon amic Eurístrat corrent com si l'empaités el dimoni. L'havien avisat de que la seva dona estava de part i corria per conèixer el seu fill. Això va fer que Anaximandre canviés de plans. El naixement del primogènit del seu millor amic bé que s'ho valia. La trobada amb Tales podia esperar, no corria pressa. El naixement era ara molt més important. Així que van córrer plegats carrer amunt, cap a la casa que compartien Eurístrat i Aspasiana.

Quan van arribar el nen acabava de néixer. Eurístrat, ben nerviós, va entrar a l'habitació d'Aspasiana i minuts després en va sortir amb el nadó als braços. Estava molt feliç, i després d'ensenyar el seu fill a tots els que s'havien reunit a la sala, va dirigir-se cap a Anaximandre i li va col·locar el nen entre els braços tot dient «*Anaximandre, aquest és el meu fill Anaxímenes*».

Anaximandre es va quedar aturat. Mai havia vist un nadó acabat de néixer. El nen encara estava brut, xop i arrugat, totalment indefens, tenia un crani que semblava tou al contacte amb els seus dits, i plorava amb ràbia amb els ulls tancats. En aquell moment Anaximandre va tenir una mena de revelació, una idea fugaç va creuar la seva ment. Era impossible que els homes haguéssim estat creats d'aquesta manera. Necessàriament havíem de ser el resultat d'alguna transformació gradual. Va intuir que per força tots els homes proveníem dels animals, i en concret, amb el nadó xop als braços, va entendre que algun cop havíem estat peixos. El pensament va ser fugaç, efímer, i es va esfumar de seguida, però va arrelar com una llavor en el seu subconscient, i anys més tard donaria fruit a la que és coneguda com la primera formulació de l'evolució.

D'aquesta manera, l'eclipsi solar del 28 de maig de l'any 585 a.C va marcar un profund punt d'inflexió a la vida d'Anaximandre de Milet. Aquell dia va prendre la ferma decisió de convertir-se en deixeble de Tales de Milet, fet que canviaria del tot la seva vida, portant-lo a fer uns viatges inimaginables; va assistir al naixement d'Anaxímenes, qui anys més tard es convertiria en el seu deixeble més famós; i el més important de tot, agafant al nadó entre els seus braços va

tenir una intuïció, una revelació que anys més tard el duria a formular les primeres hipòtesis sobre l'evolució, més de dos mil anys abans que Darwin.

Avui, aquella lluna que va atemorir la ciutat de Milet tapant completament el sol, té un cràter batejat amb el nom d'Anaximandre, i des de l'antiga Jònia, encara se la pot veure tapant el sol cada 6585 dies (aproximadament).

Eduard Muntaner Perich
www.eduard.cat